

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

*Міє село у весняному цвітінні.
Смотрицька ЗОШ І-ІІІ ст. Хмельницької обл.
Вчителька – Сірацька О.М.*

*Провісники весни.
І клас ЗОШ смт Асканія-Нова.
Вчителька – Бондаренко Т.А.,
керівник гуртка – Ярцева О.В.*

*Чарівний світ дерев ботанічного парку.
І клас ЗОШ смт Асканія-Нова.
Вчителька – Бондаренко Т.А.,
керівник гуртка – Ярцева О.В.*

*3-В клас СЗШ № 92 м. Львова.
Вчителька – Оленіч О.А.*

«ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

щомісячний науково-методичний журнал

№ 07 (493) ЛИПЕНЬ 2010

Засновники –

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,

ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видавець –

ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видається з липня 1969 року

Київ

Журнал включено до переліку наукових видань ВАКУ України, в яких можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт

Головний редактор

Алла ЛУК'ЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник народної освіти України

Редакційна рада:

Тетяна БАЙБАРА, Іван БЕХ,
Надія БІБІК, Микола ВАШУЛЕНКО,
Олександра САВЧЕНКО.

Редакційна колегія:

Надія ВОСКРЕСЕНСЬКА, Галина ДРЕВАЛЬ,
Валентина ЗАТОРЖИНСЬКА,
Олександр КИРИЧУК, Ніна КОВАЛЬ,
Юлія КОЛЕСНИКОВА (завідувач відділу),
Тетяна КОХНО, Людмила ЛІЩИНСЬКА
(завідувач відділу), Людмила ЛОПУШАНСЬКА
(відповідальний секретар),

Людмила МАСОЛ, Віра МЕЛЕШКО,
Олександр МИТНИК, Антоніна МОВЧУН,
Ізольда НІЗЕЛЬСЬКА (заступник головного редактора), Раїса ОХРИМЧУК,

Катерина ПОНОМАРЬОВА, Алла ПРИСЯЖНОК,
Катерина ПРИЩЕПА, Ірина РЕМЕЗЮК,
Володимир ТИМЕНКО, Ольга ХОРОШКОВСЬКА,
Людмила ХОРУЖА, Михайло ЧЕМБЕРЖІ,
Віра ШИНКАРЕНКО, Лідія ЩЕРБАКОВА,
Тетяна ЯРЕМЧУК (завідувач відділу).

Літературний редактор-коректор

Костянтин ЗЕЧЕВИЧ.

Комп'ютерна верстка

Ніна ГОЛЯК.

Дизайн обкладинки

Володимир ЩЕРБАЧЕВИЧ.

Зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України серія КВ, №6506 від 09.09.2002 року.
Підписано до друку 29.06.2010. Формат 84x108/16.
Папір газетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,72.
Умовн. фарбовідб. 6,72. Обл.-вид. арк. 9,75.
Наклад 14836 прим. Зам. 0104007.

Адреса редакції: 04213, Київ,
вул. Прирічна, 25-А,
тел./факс 501-03-87
www.pochatkova-shkola.net
e-mail: pochatkova@bigmir.net

Видруковано у видавництві «Преса України». 03047, Київ, просп. Перемоги, 50
http://www.pressa.kiev.ua/. Якість друку повністю відповідає наданому видавцем видавничому оригіналу.

© «Початкова школа», 2010

ЗМІСТ

Психолого-педагогічний практикум

Гузь О. Науково-методичні основи гуманної педагогіки 1

Методика навчання

Масник Н. Розкриття навчальних цілей на уроках читання 4

Жаркова В. Розвиток логічного мислення молодших школярів на уроках математики 7

Юр'єва Д. "Бабусина садиба" (Урок-мандрівка з валеології) 10

Ільчишин Н., Сабодях Л. Цікаве природознавство (4 клас) 14

Юзик О. Технологія створення власних web-сторінок

учнями початкових класів в урочній та позаурочній діяльності ... 19

Харитонов Т. Уроки з риторики в 1 класі..... 22

Лугова О., Лугова Т. Образ котика в системі етичного виховання ... 27

Лобанчук О. Розвиток словесної творчості першокласників засобом інтегрованої художньої діяльності 33

Борщ О. Ігротека у допомогу вчителю музики (100 дидактичних ігор) 38

Обговорюємо Державний стандарт

початкової загальної освіти

Митник О. Курс "Логіка" у змісті загальної середньої освіти – нагальна потреба часу 44

Жук Л. Логіка – мистецтво міркування для молодших школярів ... 45

Коцюбинська С. Логіка – гімнастика розуму 46

Пропозиції освітян Хмельницької області до нової редакції

Державного стандарту 53

Кулик Л., Левченко Н., Стадник Л. Побачити – означає зрозуміти 57

Освіта вчителя

Комар О. Інтерактивні методи як інноваційна діяльність сучасного вчителя початкової школи 47

Підготовка до школи

Присяжна Л. Скоро до школи... (Заняття з майбутніми першокласниками) 50

Організація початкової освіти

Чабайовська М. Теоретичні та методичні засади навчання каліграфічного письма у вищих педагогічних навчальних закладах..... 54

Здоров'я дітей – багатство нації

Сум І. До питання антиалкогольного виховання молодших школярів 58

Федосеева А., Яхно А. Збережемо зір молодших школярів 61

Нам пишать

Філіпова В. Виховання екологічної культури 62

Нові українські казки

Прудник С. Куліш Салович 63

Передрук будь-якого матеріалу українською або іншими мовами без письмової згоди редакції заборонено.

Марія ЧАБАЙОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мови
та методики викладання в початковій школі
Національного педагогічного університету
імені М.П.Драгоманова

Теоретичні та методичні засади навчання каліграфічного письма у вищих педагогічних навчальних закладах

В умовах трансформації української освіти в систему Болонського процесу ставляться нові вимоги до підготовки вчителів початкової школи, які передбачають підвищення теоретичного рівня знань студентів та удосконалення практично-методичних умінь, необхідних педагогові для навчання української мови в початкових класах. Зважаючи на те, що навчання правильного, каліграфічного письма є складовою програми початкової школи, важливо сформулювати у майбутніх учителів професійну компетенцію щодо вироблення в учнів каліграфічного почерку.

Метою вивчення курсу "Каліграфія з методикою навчання у початковій школі" є озброєння студентів знаннями методики навчання каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр. Найважливіші завдання навчальної дисципліни:

- виховувати почуття любові до української мови як мови державної, потребу її вивчати та спілкуватися нею;
- здійснювати національне виховання, формувати патріотично налаштовану, інтелігентну, творчу особистість майбутнього вчителя, здатну любити красу;
- засвоїти методи та прийоми навчання каліграфічного письма;
- сформувати у студентів навички правильного, каліграфічного та швидкого письма в зошитах і на дошці;
- виправити помилки у їхньому почерку;
- дати майбутнім учителям відомості з історії виникнення та розвитку письма;
- ознайомити студентів з інноваційними технологіями навчання каліграфічного письма у початковій школі;
- розвивати їх усне і писемне мовлення.

Теорія навчання каліграфії у вищих навчальних педагогічних закладах має ряд набутоків, які використовуються під час викладання каліграфії. Це праці вчених, методистів І.Ф.Кирея, О.Ю.Прищепи, В.А.Трункової та ін.

Проте у сучасній системі навчання каліграфічного письма відбулися зміни, які обґрунтовані та викладені у таких нових державних документах, як "Основні технічні характеристики форм рукописних букв українського алфавіту для використання в загальноосвітніх навчальних закладах України" від 18 липня 2003 року та "Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з окремих предметів у системі початкової загальної освіти" від 20 серпня

2008 р. Крім того, в Україні до сьогодні не було прописів для навчання каліграфічного письма студентів вищів I–IV рівнів акредитації спеціальності "Початкове навчання".

Зважаючи на це, нами видано такі навчально-методичні посібники: "Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр" з грифом "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" (лист від 7 вересня 2009 року № 1/11–7386) і "Зошит з каліграфії" у двох частинах з грифом "Схвалено для використання у навчально-виховному процесі" (лист від 15 липня 2009 року № 1.4/18 – Г–329 ІТЗО Міністерства освіти і науки України).

Посібники розроблені за програмою з дисципліни "Каліграфія з методикою навчання у початковій школі" освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр", укладеної доцентом Чабайовською М.І., рекомендованої Вченою радою НПУ ім. М.П.Драгоманова (протокол № 7 від 18 лютого 2010 р.) та призначеної для студентів вищів I–IV рівнів акредитації спеціальності "Початкове навчання", учителів початкової ланки освіти [13, 33].

Написання букв та цифр відповідає "Єдиним зразкам каліграфічного письма цифр, українських та російських букв та їх з'єднань", затвердженим рішенням колегії МОН України (протокол № 8/2–19 від 18 липня 2003 р.) [8, 12].

Посібники покликані сприяти якісній підготовці вчителів початкових класів до навчання молодших школярів каліграфічного письма за кредитно-модульною системою в умовах приєднання України до Болонської конвенції.

Зауважимо, що "Зошит з каліграфії" як посібник такого типу створено в Україні вперше. На сьогодні навчання каліграфії у педагогічних училищах (коледжах) та педагогічних університетах здійснюється за зошитами з друкованою основою, виданими для учнів першого класу, де написання літер проводиться за аналітико-синтетичним методом, відповідає частотності їх вживання в українському писемному мовленні, зокрема, в художніх творах для дітей та проходить у тій послідовності, яка подається в букварі відповідно до вивчення звуків, оскільки навчання читати і писати відбувається одночасно, а не за порядком складності написання букв. У вищих педагогічних навчальних закладах I–IV рівнів акредитації під час навчання каліграфії пропонується застосовувати *генетичний метод*. Цей метод має такі особливості: малі та великі літери українського алфавіту поділено на групи за подібністю їх

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

елементів; письмо букв відбувається на основі генезису, тобто утворення кожної наступної літери здійснюється шляхом приєднання нового елемента до попередньої букви або до головного елемента, що лежить в основі нової групи букв; написання літер вивчається за порядком всезростаючих труднощів — від легшого до важчого.

У вчених, фахівців з методики навчання каліграфії, немає єдиної думки щодо проблеми поділу букв на групи.

І.Ф.Кирей у "Прописах" для учнів 1 класу початкової школи виділяє 5 груп малих та 4 групи великих букв [5, 55]:

<p>Малі букви Перша група <i>і, ї, у, ш, з, п, т, р, у</i></p> <p>Друга група <i>й, л, м, ц, щ, н, ь</i></p> <p>Третя група <i>о, а, ю, б, д, ф, я</i></p> <p>Четверта група <i>с, е, ч, в</i></p> <p>П'ята група <i>х, ж, з, к</i></p>	<p>Великі букви Перша група <i>И, Й, Ш, Ч, Ц, Щ, Л, А, М</i></p> <p>Друга група <i>О, С, Є, Я, З, Ж, Х, Е</i></p> <p>Третя група <i>І, Ї, У, Н, К, Ю, Р, В</i></p> <p>Четверта група <i>Г, П, Т, Б, Ф, Д</i></p>
--	---

Автори І.Ф.Кирей, К.С.Прищепу у "Зошиті № 1 для каліграфічного письма" (2 клас) подають 10 груп малих та 11 груп великих букв [4, 48]:

<p>Малі букви Перша група <i>і, ї, у, ш</i></p> <p>Друга група <i>з, п, т, р, у</i></p> <p>Третя група <i>й, л, м</i></p> <p>Четверта група <i>ц, щ, н, ь</i></p> <p>П'ята група <i>о, а, ю</i></p> <p>Шоста група <i>б, д, ф, я</i></p> <p>Сьома група <i>с, е, е</i></p> <p>Восьма група <i>ч, в</i></p> <p>Дев'ята група <i>х, ж</i></p> <p>Десята група <i>з, к</i></p>	<p>Великі букви Перша група <i>І, Ї, Й</i></p> <p>Друга група <i>Ш, Ц, Щ, Ч</i></p> <p>Третя група <i>Л, М, А</i></p> <p>Четверта група <i>О, С, З</i></p> <p>П'ята група <i>Х, Е, Є</i></p> <p>Шоста група <i>Я</i></p> <p>Сьома група <i>Ж, У, Н</i></p> <p>Восьма група <i>К, Ю, Р</i></p> <p>Дев'ята група <i>В, Ф</i></p> <p>Десята група <i>Г, П, Т</i></p> <p>Одинадцята група <i>Б, Д</i></p>
--	--

У навчальному посібнику "Методика викладання каліграфії в початковій школі" В.А.Труноюю для роботи з учнями 1 класу визначено 6 груп малих і 5 груп великих літер [6, 87–88]:

<p>Малі букви Перша група <i>і, ї, у, й, ш, ц, щ, ч, л, м, я</i></p> <p>Друга група <i>з, п, т, р, н, г</i></p>	<p>Великі букви Перша група <i>Й, Ш, Ц, Щ, Ч</i></p> <p>Друга група <i>І, Ї, Г, П, Т, У, Р, Г</i></p>
--	--

Третя група
о, а, б, ю, ф

Четверта група
с, е, х, ж, е

П'ята група
у, д, в, з

Шоста група
ь

Третя група
Л, М, А, Я

Четверта група
С, Є, Х, Ж, О, Ю, Ф, З, Е

П'ята група
Н, К, Б, В, Д

Малі та великі букви українського алфавіту за характеристиками для них елементами розподілено на дві групи у "Методичних рекомендаціях з викладання каліграфії для студентів спеціальності "Педагогіка і методика початкового навчання" та учнів педучилищ спеціальності "Викладання в початкових класах" (укладачі І.Ф.Кирей, В.Ф.Зеленська) [3, 10].

До першої групи належать малі букви, що складаються з прямих ліній із заокругленням унизу, вгорі, вгорі та внизу, довгих і коротких петель та крапок. Це такі букви: *і, ї, у, ш, з, п, т, р, у, л, м, н, ц, щ*.

До другої групи відносяться малі букви, що складаються з овалів, лівих та правих півовалів, довгих петель та коротких горизонтальних штрихів. Це такі букви: *о, а, ю, б, д, ф, я, с, е, є, х, ж, з, в, ь, к, ч*.

До першої групи належать великі букви, які складаються з прямих ліній із заокругленням унизу, вгорі та внизу, петель, довгих горизонтальних ліній, коротких прямих штрихів та крапок. До цієї групи належать букви: *І, Ї, Й, Ч, У, Ц, К, Л, М, А, Г, П, Т, Н*.

До другої групи відносять великі букви, що мають такі елементи: овали, ліві та праві півовали, петлі та прямі горизонтальні штрихи. Сюди відносяться букви: *О, Ю, Ф, Я, С, Х, Ж, Е, Є, З, В, Б, Р, Д* [3, 10–11].

Нами збережений і, на наш погляд, удосконалений такий порядок вивчення літер: малі букви *ч, к* перенесено з другої до першої групи малих букв (за подібністю елементів); малу та велику літери *г Г* віднесено відповідно до першої групи малих та великих букв; для ефективного навчання каліграфічного письма у межах першої та другої груп великих та малих букв літери диференційовано та виділено підгрупи (у першій групі малих букв — 5, другій — 3; у першій групі великих букв — 5, другій — 3); ці підгрупи для зручності вживання названо групами: 8 груп малих та 8 груп великих букв. Таким чином, усі малі та великі літери поділено на 8 груп.

Малі букви

Перша група — *і, ї, у, й, ш* — складаються в основному з короткої прямої похилої лінії із заокругленням унизу праворуч та окремих додаткових елементів;

друга — *ц, щ, у* — літери в своїй основі мають коротку пряму похилу лінію із заокругленням унизу праворуч із додаванням петель;

третья — *з, п, т, р* — основним елементом цих букв є коротка пряма похила лінія із заокругленням угорі ліворуч, унизу — праворуч;

четверта — *н, ч, к* — у своєму складі мають коротку пряму похилу і коротку горизонтальну лінії, коротку пряму похилу лінію із заокругленням унизу праворуч та додаткові елементи;

п'ята – *л, м, г* – в основі їх є похила лінія із заокругленням унизу ліворуч;

шоста – *я, ь, о, а, ю, б, ф* – до складу цих букв входять малі овали з поєднанням окремих елементів;

сьома – *с, е, е, х, ж* – складаються в основному з малих півовалів;

восьма – *а, д, з* – у своїй основі мають малі овали та півовали, довгу пряму похилу лінію із петлею вгорі або внизу.

Великі букви

Перша група – *І, У* – в основному складаються із довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч та штрихом угорі зліва;

друга – *И, Й, Ш, Ц, Щ, Ч* – у своєму складі мають в основному довгу пряму похилу лінію із заокругленням угорі ліворуч та внизу – праворуч;

третя – *У, Н, К* – складаються в основному із довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч, штрихом угорі зліва та окремих елементів;

четверта – *Л, М, А, Г* – їх основним елементом є довга пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч;

п'ята – *Г, П, Т* – до складу їх входять довга пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч і праворуч, а також пряма горизонтальна лінія із заокругленням зліва вниз;

шоста – *Я, О, Ю, Ф* – їх основним елементом є великі овали, довгі прямі похилі лінії із заокругленням унизу ліворуч та праворуч;

сьома – *С, Є, Х, Ж, З, Е* – в основі їх є великі півовали;

восьма – *Р, В, Б, Д* – складаються в основному з півовалів, довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч та петлею.

Такий поділ також дає можливість варіювати розподіл навчального матеріалу при плануванні залежно від кількості годин, виділених у навчальних планах вищих педагогічних навчальних закладів.

Формування навички письма ґрунтується на поєднанні, крім генетичного, лінійного, аналітико-синтетичного, копіювального і тактового (ритмічного), методів навчання краснопису.

За лінійним методом студенти навчаються каліграфічно писати на графічній сітці, яка відповідає вимогам, поданим у методичному листі МОН України від 18.07.2003 "Основні технічні характеристики форм рукописних букв українського алфавіту для використання у загальноосвітніх навчальних закладах України", протокол № 8/12-19: ширина робочого рядка – 4 мм (h); відстань між верхньою рядковою та верхньою міжрядковою – 6 мм (h_1); відстань між нижньою рядковою та нижньою міжрядковою – 6 мм (h_2); похилі (під кутом 65°), проведені через 25 мм [8, 12–15].

Аналітико-синтетичний метод застосовується також у вищій школі в такому аспекті: згідно з ним накреслення літер вивчаються із використанням прийомів аналізу та синтезу – показ рукописної букви, поділ її на елементи (аналіз) і написання цілої літери (синтез). Тому в "Зошиті з каліграфії" поміщено зразки рукописних літер з позначенням послідовності та напрямку письма їх елементів, вивчення написання кожної букви пропонується за певним порядком: 1) подано цілу букву; 2) елементи літери; 3) пунктирні зображення елементів; 4) пунктирне зобра-

ження цілої букви; 5) літера надрукована слабонаведеними лініями. У такій же послідовності рекомендуємо вивчати поєднання літер.

Суть *копіювального методу* полягає в тому, що студенти наводять друковані слабонаведеними лініями і пунктиром елементи букв, цілі літери, а потім пишуть їх самостійно. Таким чином, вони мають можливість робити самоаналіз, що поліпшує якість написання. Такі вправи письма слід розглядати як підготовчі.

Тактовий (ритмічний) метод забезпечує поступовий перехід студентів від повільного письма до більш швидкого. Тому у посібнику подано зразки написання усіх букв під лічбу для вироблення прискореного темпу письма. Під час письма під лічбу основні елементи, які ведемо згори вниз або зліва направо, рахуються на 1, 2, 3, 4, а ті, що пишуться знизу вгору, до лічби не входять, вони завжди пишуться під протяжний звук "і". Наприклад, буква "а" (і-раз-і, два-і).

Дібрані слова, речення, тексти, подані на сторінках "Зошита", виховуватимуть у студентів почуття любові до України, української мови, обраної професії та кращі моральні якості.

У цьому посібнику вміщено завдання, завдяки яким можна виправити вади власного почерку, навчитися правильно, каліграфічно писати малі та великі букви українського алфавіту і цифри за інноваційними технологіями.

Зміст "Зошита..." дає змогу майбутнім учителям ознайомитися із сучасними підходами до навчання каліграфічного письма, зокрема:

- запропоновано застосовувати генетичний метод із поділом букв українського алфавіту на групи в удосконаленому, на наш погляд, варіанті (букви диференційовано в межах великих груп на менші за подібністю елементів, написання букв вивчається за порядком всезростаючих труднощів – від легшого до важчого), про що йшлося вище;

- у графічній сітці нижня рядкова лінія зроблена товщою, що сприяє концентрації уваги студента на процесі письма; рядок у кінці кожної сторінки накреслено із допоміжними частими похилими лініями через кожні 3–3,5 мм для роботи над помилками, допущеними під час письма; подано також графічні сітки: а) з робочим рядком без міжрядкових та контрольних похилих ліній; б) в одну лінію; в) у клітинку;

- зважаючи на те, що письмо – це абсолютне наслідування стандартному прописуванню літер, у "Зошиті з каліграфії" передбачено такі вправи: обведення надрукованих слабонаведеними лініями та пунктиром елементів букв, цілих букв; вправи на різні поєднання літер; списування слів, речень, текстів та ін.;

- у посібнику подано зразки написання усіх букв під лічбу за удосконаленими поліграфічними технологіями з використанням крапок та стрілок (деталізовано поділ елементів літер) для вироблення прискореного темпу письма; на полях зошита показано стрілкою напрям руху ручки, крапкою – початок написання літер;

- слова дібрано так, щоб студенти виконали різні види з'єднань літер (виучувана буква знаходиться на початку, у середині та в кінці слова);

- рядки, що залишилися, можна використати для буквених та інших видів диктантів, різних творчих вправ тощо (на розгляд викладачів).

Звертаємо увагу студентів на чотири, а не три (традиційних) типи з'єднань букв: верхнє, середнє, нижнє, букви природного злиття, наприклад: *сх, дж* [10, 26].

На заняттях з каліграфії викладачі ВПНЗ I–IV рівнів акредитації мають можливість застосовувати педагогічні технології Марії Монтессорі, Є.М.Потапової [11, 745–752], В.О.Сухолинського ("Серце віддаю дітям"), Ш.О.Амонашвілі ("Как живете, дети") та ін.

Посібники побудовано з чітких наукових позицій, апробовано у навчально-виховному процесі. Як свідчить багаторічний досвід викладання нами "Каліграфії з методикою навчання", застосування таких підходів сприяє якісній підготовці майбутніх учителів до роботи над виробленням каліграфічного почерку в учнів.

Література

1. В а ш у л е н к о М. С. Буквар: підруч. для 1 кл. / М. С. Вашуленко, Н. Ф. Скрипченко. – К.: Освіта, 2008. – 143 с.
2. К а н і ш е н к о А. П. Буквар: підруч. для 1 кл. / А. П. Каніщенко. – К.: Промінь, 2007. – 160 с.
3. К и р е й І. Ф. Методичні рекомендації з викладання каліграфії / І. Ф. Кирей, В. Ф. Зеленська. – К.: РНМК МО України, 1991. – 39 с.
4. К и р е й І. Ф. Зошит № 1 для каліграфічного письма. 2 клас / І. Ф. Кирей, К. С. Прищеп. – К.: Освіта, 1992. – 48 с.
5. К и р е й І. Ф. Прописи / І. Ф. Кирей. – К.: Радянська шк., 1959. – 55 с.
6. К и р е й І. Ф. Методика викладання каліграфії в початкових класах / І. Ф. Кирей, В. А. Трунова. – К., 1994. – 142 с.

7. Освітні технології / за ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 255 с.

8. "Основні технічні характеристики форм рукописних букв українського та російського алфавітів для використання в загальноосвітніх навчальних закладах України", затверджено рішенням колегії МОН України (протокол № 8/2–19 від 18.07.2003 р.) // Початкова школа. – 2004. – № 1. – С. 12–15.

9. П і д л а с и й І. Педагогічні інновації / І. Підласий, А. Підласий // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3.

10. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1–4 класи. – К.: Почат. шк., 2008. – 430 с.

11. С е л е в к о Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: в 2 т. / Г. К. Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с.

12. Т к а ч у к Г. О. Зошит для письма / Г. О. Ткачук, А. П. Каніщенко. – К.: Промінь, 2007. – 79 с.

13. Ч а б а й о в с ь к а М. І. Типова програма з дисципліни "Каліграфія з методикою навчання в початковій школі" / М. І. Чабайовська. – К., 2009. – 33 с.

14. Ч а б а й о в с ь к а М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр: навч.-метод. посіб. / М. І. Чабайовська. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2009.

15. Ч а б а й о в с ь к а М. І. Зошит з каліграфії / М. І. Чабайовська. – Ч. 1. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2009. – 56 с.

16. Ч а б а й о в с ь к а М. І. Зошит з каліграфії / М. І. Чабайовська. – Ч. 2. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2009. – 88 с.

17. Ч а б а й о в с ь к а М. І. Пишемо красиво / М. І. Чабайовська. – Освіта, 2010.

ОБГОВОРЮЄМО ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОЧАТКОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Побачити – означає зрозуміти

Вчителі початкових класів спеціалізованої школи № 155 м. Києва вважають за необхідне звернути увагу науковців, вчителів на такі проблеми.

1. Керуючись принципом "Побачити – означає зрозуміти", необхідно переглянути підхід до випуску наочних посібників, таблиць, художнього оформлення роздаткового дидактичного матеріалу. Дотримання санітарно-гігієнічних норм відповідно до Державного стандарту при випуску предметних таблиць є великою проблемою. Часом формат, шрифт надрукованого добре видно учням лише перших трьох парт.

2. Відновити систему магазинів з продажу технічних засобів навчання з державним забезпеченням.

Практика свідчить, що процес сприймання інформації завдяки відчуттям, можливості доторкнутися, підняти, потримати в руках значно покращує якість засвоєння, знімає втому. Усе складне – просто. І зрозуміти це на уроках природознавства допоможуть мікроскопи, пробірки, макети Земної поверхні, Сонячної системи, мапи тощо. Початок навчання повинен бути наочним. Досліджене, а потім вже викладене в книзі сприяє роздумам дітей, вчить узагальнювати, систематизувати, оцінювати матеріал.

3. Виникає потреба у спеціалізованих періодичних виданнях певної тематики. Видається багато журналів, газет для вчителів початкової школи, де зібрано всього потрошку. Купуючи педагогічну пресу, вчитель фактично використовує на практиці незначну частину матеріалу кожного примірника. Можливо, варто видавати поквартально тематичні журнали або газети, присвячені певній темі (скажімо, виховні бесіди, сценарії свят, робота з батьками, адаптація дитини у школі, психологічні тести тощо).

4. Сучасні методичні посібники (розробки уроків) містять масу цікавого матеріалу. Кількість запропонованих завдань на один урок часто не відповідає межах уроку, лише частина завдань

є вмотивованими. Типові завдання повторюються із уроку в урок. Складається враження, що матеріал не апробований на класі, хоча і рекомендований для роботи. Вчителі з великим досвідом роботи швидко знаходять золоту середину в потоці інформації. А що робити молодим вчителям, які мають грамотно й ефективно подати матеріал тим самим учням?

5. Пропонуємо оцінювати учнів другого класу із середини першого семестру. Двох місяців у другому класі достатньо для адаптації та утримання бажання вчитися.

6. Особливої уваги потребують, на наш погляд, критерії оцінювання з читання. Абсолютно згодні з думкою, що при аудіюванні не можна давати по 3 бали за кожне завдання. До того ж, лише 4 завдань на перевірку розуміння почутого замало.

7. Тестова форма контролю знань, умінь, навичок та компетентності повинна відповідати поставленим цілям, супроводжуватися рекомендаціями щодо процедури проведення тестування, має бути вказано спосіб обробки та аналізу результатів. Усі опубліковані тести у ЗМІ повинні бути грамотно складені і апробовані у школах. Сьогодні вже йдеться про створення банку тестових завдань.

8. Щоб охопити і досконало вивчити обсяг програмової інформації з природознавства, необхідно 2 год на тиждень.

9. Кількість часу для вивчення рідної мови (3,5 год на тиждень) дає змогу формувати елементарну лексичну грамотність. Щодо функціональної грамотності, то обмеженість часом унеможливує проведення більшої кількості диктантів, практичних вправ при вивченні правил. Формування в учнів уміння чітко діяти за інструкціями, нормами, правилами можливе, якщо на читання та українську мову буде відводитися сумарно 8 год.

З повагою, вчителі-методисти СШ № 155 м. Києва
Кулик Л.В., Левченко Н.М., Стадник Л.С.